

Tjänsteutlåtande

Kommunikationsenheten

Till Kommunstyrelsen

Datum 2020-08-24

Dnr KS 2020/0155

Remissvar - Högre växel i minoritetspolitiken, stärkt samordning och uppföljning (SOU 2020:27)

Sammanfattning

Regeringen beslutade den 23 augusti 2018 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att närmare analysera och föreslå hur ansvaret för samordning, utveckling och uppföljning av minoritetspolitiken ska organiseras (dir.2018:86, bilaga 1). Utredaren ska även föreslå hur det minoritetspolitiska uppföljningssystemet ska förbättras. Syftet med uppdraget är att åstadkomma en ändamålsenlig organisering av uppgifterna för att bidra till stärkt minoritetspolitik. Den 4 april 2019 beslutade regeringen att förlänga utredningens redovisningstid (dir.2019:7, bilaga 7). Österåkers kommun tillhör sedan 2010 förvaltningsområde för finska språket och har särskilt ansvar för det och även erhåller statsbidrag

Beslutsförslag

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår Kommunstyrelsen besluta

Som svar på remiss ”Högre växel i minoritetspolitiken. Stärkt samordning och uppföljning (SOU 2020:27)” till Kulturdepartementet överlämna Kultur- och fritidsförvaltningens tjänsteutlåtande daterad 2020-08-24.

Förvaltningen slutsatser

Slutbetänkandet av utredning om uppföljning av minoritetspolitiken ”Högre växel i minoritetspolitiken. Stärkt samordning och uppföljning.” (SOU 2020:27) samlad bild hur förverkligandet av de grundläggande rättigheterna för nationella minoriteterna efterföljs i hela landet. Utredningen har haft i uppdrag att analysera och föreslå hur ansvaret för samordning, utveckling och uppföljningen av minoritetspolitiken ska organiseras.

Utredningen föreslår att ansvaret för som central uppföljande och samordnande myndighet, när det gäller för de nationella minoriteterna judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar samt det nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romani chib, ska flyttas från Länsstyrelsen i Stockholm till Institutet för språk och folkminnen, Isof. Sametingets roll inom samordnings- och uppföljningsuppdraget ska renodlas till att bevaka samiska rättigheter och samiska språkets utveckling inom minoritetspolitiken.

Österåkers kommun tillstyrker remissen i sin helhet. Positivt i förslaget är att ansvaret för de fyra nationella minoriteterna flyttas till Institutet för språk och folkminnen där det finns redan språk och kulturkompetens och att Sametinget har fortsatt ansvaret för samefrågorna. Det finns ett behov av språk- och kunskapscentrum för de nationella minoriteterna. Detta för att samla kunskap och forskning som finns för att ha gemensamma verktyg som till exempel för kartläggning av behov som

Tjänsteutlåtande

skulle underlätta för kommunerna och andra myndigheter i arbetet med frågorna. Förutsättningen är att Isof och Sametinget får tillräckliga resurser att framgångsrikt driva frågorna framåt.

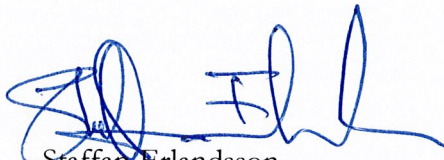
Tidigare beredning och beslutsunderlag

Kommunstyrelsens kontor KS 2017/0222

Kommunstyrelsens kontor KS 2017/0356

Bilagor

Sammanfattning: Högre växel i minoritetspolitiken, SOU 2020:27

Staffan Erlandsson
Kommundirektör

Peter Frene
Kanslichef

Expedieras

- Kulturdepartementet
- Kommunstyrelsen

Högre växel i minoritetspolitiken

Stärkt samordning och uppföljning

*Slutbetänkande av Utredningen om uppföljning
av minoritetspolitiken*

Stockholm 2020

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2020:27

SOU och Ds kan köpas från Norstedts Juridiks kundservice.
Beställningsadress: Norstedts Juridik, Kundservice, 106 47 Stockholm
Ordertelefon: 08-598 191 90
E-post: kundservice@nj.se
Webbadress: www.nj.se/offentligapublikationer

För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Norstedts Juridik AB
på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Svara på remiss – hur och varför

Statsrådsberedningen, SB PM 2003:2 (reviderad 2009-05-02).

En kort handledning för dem som ska svara på remiss.

Häftet är gratis och kan laddas ner som pdf från eller beställas på regeringen.se/remisser

Layout: Kommittéservice, Regeringskansliet

Omslag: Elanders Sverige AB

Tryck: Elanders Sverige AB, Stockholm 2020

ISBN 978-91-38-25050-1

ISSN 0375-250X

Sammanfattning

Utredningens analys

I tjugo års tid har Sverige haft en minoritetspolitik. De nationella minoriteterna är judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Samerna är även ett urfolk. De nationella minoritetsspråken är finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska.

Utredningen har haft i uppdrag att analysera och föreslå hur ansvaret för samordning, utveckling och uppföljning av minoritetspolitiken ska organiseras. Utredningen har även haft i uppdrag att föreslå hur det minoritetspolitiska uppföljningssystemet kan förbättras. Syftet med uppdraget har varit att åstadkomma en ändamålsenlig organisering av uppgifterna för att bidra till en stärkt minoritetspolitik.

Sedan januari 2010 har Länsstyrelsen i Stockholms län och Saminget haft nationellt ansvar för samordning och uppföljning av minoritetspolitiken. En rad viktiga insatser har gjorts inom uppdraget för att främja förverkligandet av de nationella minoriteternas rättigheter, de nationella minoritetsspråkens fortlevnad och utveckling och tillämpningen av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Kommuner och regioner i förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska samt utvecklings- och pilotkommuner inom strategin för romsk inkludering som fått stöd av uppföljningsmyndigheterna har tagit viktiga steg framåt. I övriga kommuner har dock genomförandearbetet gått mycket långsamt och grundskyddet i minoritetslagen har fått begränsat genomslag.

Utredningen har kunnat konstatera att arbetet med samordningen och uppföljningen av minoritetspolitiken har inneburit en rad utmaningar. Uppföljningsmyndigheternas uppdrag är otydligt. Detta har fått betydelse för hur myndigheterna dels väljer att tolka sitt upp-

drag, dels prioriterar i arbetet. Uppföljningsmyndigheterna har inte använt sig av möjligheten att själva definiera sitt uppdrag. Ingen fördjupad analys av uppdraget och myndigheternas roll utifrån skrivningar i förarbeten och regleringsbrev tycks ha gjorts. (avsnitt 4.6)

Uppföljningsmyndigheternas mandat i förhållande till andra myndigheter är vidare svagt och arbetet har tenderat att bli kortsiktigt. Otydligheten gör det svårt för kommuner, regioner och statliga myndigheter att veta vad de kan förvänta sig av uppföljningsmyndigheterna. Samverkan mellan statliga myndigheter har varit begränsad. Utredningen anser att de personella resurser som står till uppföljningsmyndigheternas förfogande för uppdraget har varit alltför begränsade i förhållande till regeringens ambitioner med verksamheten. (avsnitt 4.6.1)

Det är även oklart för de nationella minoriteterna vad de kan förvänta sig av uppföljningsmyndigheterna vilket riskerar att leda till frustration, irritation och bristande tillit. Minoriteterna efterlyser en tydligare dialog kring nödvändiga prioriteringar och saknar i hög utsträckning en pådrivande funktion – en motor – i minoritetsarbetet. (avsnitt 5.2.3)

Enligt regeringen ska det fortsatta arbetet präglas av ett rättighetsbaserat arbetssätt. Det innebär, enligt utredningens bedömning, ett förändrat förhållnings- och arbetssätt inom ramen för uppföljningen och främjandet av minoritetspolitiken. I detta ingår att identifiera och systematiskt motverka rättsliga, strukturella och praktiska hinder mot förverkligandet av minoritetsrättigheter, samt att bidra till att stärka de nationella minoriteternas tillgång till sina rättigheter. Det förutsätter ett ökat inflytande för minoriteterna och att gruppernas sakkunskap tas till vara mer systematiskt och i högre utsträckning i arbetet. För att uppföljningsmyndigheterna ska kunna arbeta på ett sådant sätt behövs ett aktivt angreppssätt, en djup förståelse för de folkrättsliga åtagandena som rör de nationella minoriteternas rättigheter samt ett brett perspektiv på minoritetsfrågorna och de nationella minoriteternas situation. (avsnitt 5.2)

Den nuvarande uppföljningen har inte i tillräcklig omfattning speglat de nationella minoriteternas situation. Minoriteternas möjligheter att lyfta problematiska frågor bör underlättas och de judiska, romska, sverigefinska och tornedalska minoriteternas roll i uppföljningsarbetet bör förtydligas. Samernas möjligheter att lyfta sådana

frågor inom Sametingets uppföljningsuppdrag bedöms redan nu vara goda. (avsnitt 5.4)

Uppföljningssystemet ska, enligt utredningen fortsättningsvis bygga på följande delar:

- En förtydligad målstruktur.
- Ett förtydligat, mer strategiskt inriktat och resursmässigt förstärkt uppföljningsuppdrag.
- En bred löpande bevakning av genomförandet av politiken, inklusive utvecklingen inom de politikområden som minoritetspolitiken överlappar eller berör.
- En periodisk uppföljning som i sin tur bör bestå av en årlig rapportering samt en eller flera rapporteringar med längre intervall.
- Särskilda utvärderingar och andra djupare analyser.

Minoritetspolitikens tre delområden diskriminering och utsatthet, inflytande och delaktighet samt språk och kulturell identitet utgör en central del av uppföljningssystemet. Utredningen har gjort bedömningen att delområdena inte är fullt ut ändamålsenliga och att de behöver ses över. (avsnitt 6.6)

Uppföljningen av minoritetspolitiken behöver bli mer långsiktigt och strategiskt inriktad. Uppföljningen är basen för regeringens styrning. Om uppföljningen är kortsiktig riskerar även styrningen att bli kortsiktig. Fokus i uppföljningen behöver förskjutas från den årliga rapporteringen till ett mer långsiktigt perspektiv. (avsnitt 6.6)

Uppföljningsmyndigheterna behöver ges ett förtydligat och mer strategiskt inriktat uppdrag. Detta innebär att de tydligare bör ges ansvar för att göra en kontinuerlig analys av det samlade informations- och analysbehovet på nationell nivå. I ansvaret bör ingå att verka för att utveckla den samlade informationsinsamling och analys som görs inom staten och av andra aktörer i fråga om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Detta bör ske genom att uppföljningsmyndigheterna samråder och samverkar med andra aktörer och genom att de lämnar förslag till regeringen. Av detta följer att uppföljningsmyndigheterna behöver ha en grundläggande överblick över statens analys- och utvärderingsresurser. De bör även följa, ta till vara och uppmuntra eventuell forskning på området. (avsnitt 6.6)

Den centrala samlade uppföljningen av minoritetspolitiken ska bygga på den befintliga informationsinsamling och analys som sker inom olika sektorer. Om det finns behov av förbättrad informationsinsamling och analys bör den i första hand utvecklas inom respektive sektor. Uppföljningsmyndigheterna bör endast ägna sig åt insamling av primärdata inom områden som inte kan täckas av insamling inom olika sektorer. (avsnitt 6.6)

Uppföljningen kommer att kräva mer resurser och en förstärkt kompetens framgent om den ska räcka till för att täcka de olika behoven och hålla en tillräckligt hög kvalitet. Det behöver vara möjligt för myndigheterna att utveckla specialistkompetens bland personalen och att upprätthålla en analysmiljö som är stabil över tid. (avsnitt 6.6)

En central del i det mer strategiskt inriktade uppföljningsuppdraget bör vara en bred löpande bevakning av genomförandet av politiken, inklusive utvecklingen inom de politikområden som minoritetspolitiken överlappar eller berör. Den löpande bevakningen ska syfta till att kontinuerligt fånga upp hinder och utvecklingsbehov samt ge underlag för beslut om utvärderingar och andra djupare analyser avseende sådana hinder och behov. I bevakningen bör ingå att hålla sig underrättad om andra statliga myndigheters arbete och hur de har integrerat minoritetspolitiken. Bevakningen behöver utgå från det förhållandet att de nationella minoriteternas situation ser olika ut. Detta innebär att uppföljningsmyndigheterna behöver vinnlägga sig om att täcka in alla de områden och myndigheter som är relevanta sett ur var och en av minoriteternas synvinkel. (avsnitt 6.6)

Myndigheterna som ansvarar för uppdraget bör göra en kontinuerlig analys av det samlade informations- och analysbehovet på nationell nivå inom minoritetspolitiken. Särskilda utvärderingar och andra djupare analyser bör utföras av den eller de myndigheter, eller andra aktörer, som är bäst lämpade för uppgiften i det enskilda fallet. Uppföljningsmyndigheternas roll bör i första hand vara att ansvara för att kontinuerligt göra en samlad bedömning av *behovet av* sådana utvärderingar och analyser och hur detta behov kan tillgodoses mest effektivt och ändamålsenligt. Utvärderingar och djupare analyser bör inte ske inom ramen för en årlig rapportering utan efter en behovs-anpassad tidsplanering.

Den nuvarande uppföljningen bygger på årlig rapportering. Utredningen bedömer att den periodiska uppföljningen behöver bygga

på minst ett längre intervall utöver det årliga. Det behövs en fördjupad bedömning av vilket informations- och analysbehov som finns på årsbasis respektive med längre intervall. Den årliga rapporteringen bör inriktas på regeringens behov av dels underlag till budgetpropositionen, dels uppgifter om medelsanvändningen i fråga om anslag 7:1 (utgiftsomr. 1). Rapporteringen bör även innehålla en översiktlig redogörelse för den ur minoriteternas synvinkel viktigaste händelseutvecklingen under det gångna året. Övergripande effekter av minoritetspolitiken, det utredningen kallar slutliga effekter i förhållande till politiska mål samt samhällseffekter, bör rapporteras med längre intervaller och bygga på en kombination av kvantitativa uppgifter, exempelvis redovisade i form av indikatorer, och annat underlag av mer kvalitativt slag. (avsnitt 6.6)

Uppföljningen bör också ta fram utvärderingar och andra djupare analyser som inte sker med förbestämda tidsintervall. De särskilda utvärderingarna och andra djupare analyserna bör ske i syfte exempelvis att, på kort eller lång sikt, ge underlag för att åtgärda hinder för genomförandet av politiken, utveckla politikens innehåll eller ge en fördjupad bild av dess effekter. (avsnitt 6.6)

Utredningen konstaterar att ordningen att statliga myndigheter redovisar sina minoritetspolitiska uppdrag till uppföljningsmyndigheterna inte har fungerat. Utredningen anser därför att uppföljningsmyndigheterna i första hand själva bör bedöma vilka myndigheter som är berörda av politiken och genom kontakter med myndigheterna skaffa sig de uppgifter som behövs. Ordningen att statliga myndigheter redovisar sina minoritetspolitiska uppdrag till uppföljningsmyndigheten kan avskaffas. (avsnitt 6.6)

Det nuvarande indicatorsystemet för uppföljning av minoritetspolitiken behöver omprövas. En omprövning och översyn av indicatorsystemet bör göras först efter att översynen av delområdena och andra övergripande förändringar av ansvaret för uppföljningen och utformningen av uppföljningssystemet är genomförda. (avsnitt 6.6)

De av uppföljningsmyndigheterna genomförda främjande- och samordningsinsatserna har sammantaget inte varit tillräckliga i förhållande till behoven. Det har funnits problem i framförhållningen i det stöd som erbjudits. Vissa stödinsatser till kommuner och regioner, respektive mellan kommuner och regioner, bör av effektivitetsskäl samordnas på ett sätt som inte sker i dag. (avsnitt 7.4)

Insatser för att främja det grundläggande minoritetsskyddet som gäller i hela landet, har inte genomförts i tillräcklig utsträckning, enligt utredningens bedömning. Ett intensifierat främjandearbete bestående av riktade kunskapshöjande och synliggörande insatser, kombinerat med besök och erbjudande av regionala konferenser, bedöms på sikt kunna leda till bättre genomslag för grundskyddet. (avsnitt 7.4)

Analyser som gjorts inom ramen för uppföljningen har inte givit en tillräckligt tydlig bild av den faktiska situationen i kommuner och regioner. Den bristande analysen har påverkat möjligheterna att vidta effektiva och ändamålsenliga samordnings- och främjandeinsatser. (avsnitt 7.4)

En mycket viktig del av främjandearbetet är att identifiera, analysera och systematiskt sprida kunskap och erfarenhet om framgångsfaktorer i genomförandearbetet. Lärandet inom minoritetspolitiken behöver öka betydligt. Det behövs verktyg för att systematiskt sprida kunskap och erfarenheter. Det behövs en fördjupad analys av framgångsfaktorer och förutsättningarna att systematiskt duplicera sådana faktorer. (avsnitt 7.4)

För att undanröja strukturella hinder kopplade till bristen på personal med språk- och kulturkompetens, och för att bygga kapacitet, krävs det strategiska, samordnade och långsiktiga insatser. Det kan behövas gemensamma satsningar av olika slag eller samverkan mellan en rad olika aktörer inom det offentliga. Kommuner och regioner behöver konkreta stödinsatser för att komma vidare i arbetet och systematiskt bygga långsiktigt hållbara lösningar för att säkerställa kompetensförsörjning av personal som kan minoritetsspråk, i första hand inom äldreomsorg, förskola och skola. Det handlar framför allt om att skapa gemensamma lösningar för fortbildning och att höja statusen på arbetet och därmed öka incitamenten för människor att söka sig till sådant arbete. Av effektivitetsskäl och för att undvika dubbelarbete krävs samordning av insatserna. (avsnitt 7.4)

Uppföljningen har inte varit samlande och pådrivande i förhållande till övriga statliga myndigheter på det sätt som var avsett. Ett tydligare ansvar för en gemensam stödfunktion för sektorsmyndigheter bör av effektivitetsskäl övervägas och bör ingå som en del av det nationella samordnings- och uppföljningsansvaret inom minoritetspolitiken. (avsnitt 7.4)

En förutsättning för att kunna samverka är att myndigheterna har en överblick över andra myndigheters uppdrag och sätt att arbeta. Det vore både effektivt och ändamålsenligt att tillhandahålla ett system eller en struktur för att öka överblicken, eftersom ett stort antal tjänstepersoner som i dag arbetar med frågorna annars skulle behöva lägga resurser på att skaffa sig denna överblick på egen hand. Det vore mest ändamålsenligt och effektivt om en myndighet med nationellt samordnings- och uppföljningsansvar hade i uppdrag att ansvara för en struktur för att främja samverkan. Samverkan behövs framför allt i frågor som rör samråd med de nationella minoriteterna och informationsinhämtning av olika slag. Uppföljningen bör i första hand bygga på befintliga strukturer för insamling av information inom respektive sektor. (avsnitt 7.4)

Bristande stöd och samordning bidrar till dubbelarbete på lokal och regional nivå, vilket i förlängningen innebär att kommuner och regioners förutsättningar för att utnyttja statsbidraget så effektivt som möjligt försämras. Starka effektivitetsskäl talar således för att uppföljningsmyndigheternas resurser för främjande och samordning måste stärkas så att de bättre kan motsvara kommuners och regioners behov. Stödet behöver också utvecklas så att kommuner och regioner erbjuds ändamålsenligt metodstöd utifrån faktiska behov. (avsnitt 7.4)

Utredningens förslag

Minoritetspolitikens nuvarande tre delområden ska ersättas med fyra delmål.

1. Frihet från diskriminering och annan negativ särbehandling: personer som tillhör en nationell minoritet ska i alla sammanhang kunna ge uttryck för sin kulturella identitet utan rädsla för att utsättas för diskriminering, hatbrott och andra former av negativ särbehandling.
2. Inflytande och delaktighet: de nationella minoriteterna ska ha förutsättningar och möjligheter att påverka det allmännas beslut i frågor som berör dem och att vara delaktiga på lika villkor som majoriteten i samhällslivet. Barn och unga som tillhör de natio-

nella minoriteterna ska ha sådana möjligheter anpassade till sina förutsättningar.

3. Kulturell identitet: personer som tillhör de nationella minoriteterna ska ha möjlighet att tillägna sig, använda och utveckla sitt minoritetsspråk, bevara, utveckla och ha tillgång till sitt kulturarv samt i övrigt tillägna sig och utveckla sin kulturella identitet.
4. Levande minoritetsspråk: de nationella minoritetsspråken ska bevaras och utvecklas som levande språk i Sverige.

Delmålen ska användas i styrning och uppföljning av minoritetspolitiken på nationell nivå. Målen kan även ge vägledning för kommuner och regioner och de anger de slutliga effekter eller samhällsförändringar som det allmännas minoritetspolitiska insatser ytterst ska bidra till att förverkliga. (avsnitt 8.2.1–8.2.2)

Regeringen ska utveckla och använda sig av en särskild styrstrategi i sin myndighetsstyrning – minoritetspolitisk integrering. Strategin innebär att utvalda myndigheter vid behov ges i uppdrag att arbeta med att långsiktigt integrera ett minoritetsperspektiv i det ordinarie beslutsfattandet inom organisationen i syfte att bättre bidra till minoritetspolitikens mål. I strategin ska ingå att uppföljningsmyndigheterna tillhandahåller rådgivning och utvecklar metodstöd för arbetet med integrering. (avsnitt 8.2.3)

För att kunna utveckla samordning och uppföljning ytterligare i den riktning som regeringen aviserat och för att kunna säkerställa de nationella minoriteternas rättigheter krävs det både resursförstärkningar och andra mer långtgående förändringar. I nästa fas av arbetet behövs kraftfulla insatser för att undanröja hinder som begränsar förverkligandet av de nationella minoriteternas rättigheter. Den föreslagna revideringen och förstärkningen av uppföljningsuppdraget innebär en ambitionshöjning – i linje med regeringens intentioner – som kan bidra till ökat förtroendet för minoritetspolitiken.

Regeringens styrning av minoritetspolitiken behöver bli tydligare. Möjligheterna att inom länsstyrelsestrukturen åstadkomma den styrning som krävs bedöms som mycket begränsade. Utmaningarna i uppföljningsarbetet kan inte heller helt lösas genom att regeringen tillför ytterligare resurser till länsstyrelsen. Att inrätta en helt ny myndighet skulle kräva mycket starka skäl. Utredningen bedömer att övervägande skäl talar för att med dagens förutsättningar i första

hand välja en befintlig myndighet, i stället för att inrätta en ny. (avsnitt 8.3.4)

Samordnings- och uppföljningsuppdraget för samtliga minoriteter och minoritetsspråk behöver förtydligas och mer resurser behöver tillskjutas. För att åstadkomma en ändamålsenlig och effektiv styrning av minoritetspolitiken, krävs det tydligare myndighetsstyrning från regeringen och sektorsövergripande samordning mellan myndigheter. Uppdraget, som central uppföljande och samordnande myndighet när det gäller de nationella minoriteterna judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar samt de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romani chib, ska flyttas från Länsstyrelsen i Stockholms län till Institutet för språk och folkminnen, Isof. (avsnitt 8.3.4)

Genom att samla flera frågor som rör de nationella minoriteterna hos samma myndighet finns det bättre förutsättningar för regeringen att styra inriktningen på verksamheten och nyttja de samlade resurserna effektivt och ändamålsenligt. Det ger också goda förutsättningar att bygga sakkunskap inom minoritetspolitiken. Det ger förutsättningar att skapa en rad värdefulla synergier som talar för att samordnings- och uppföljningsuppdraget bör placeras hos Isof. Det tidigare föreslagna inrättandet av språkcentrum för finska, jiddisch, meänkieli och romani chib, med Isof som ansvarig huvudman, skulle stärka myndighetens förutsättningar på minoritetsområdet ytterligare. Genom att samla frågor som rör revitalisering och främjande av minoritetsarbetet hos samma statliga myndighet finns goda förutsättningar att nyttja samlad sakkunskap och gjorda lärdomar samt bidra till att sprida dessa till kommuner och regioner som en del av främjandet och informations- och kunskapshöjande insatser. (avsnitt 8.3.4)

Sametingets roll inom samordnings- och uppföljningsuppdraget ska renodlas till att bevaka frågor som rör samiska rättigheter och samiska språkets utveckling inom minoritetspolitiken. Sametinget ska ges större frihet att arbeta med det minoritetspolitiska uppdraget avseende samiska rättigheter och samiska språket genom att ges möjlighet att självständigt rapportera om politiken och ge rekommendationer till regeringen. (avsnitt 8.4)

Det minoritetspolitiska uppdraget bör regleras tydligt och samlas i myndighetsinstruktionerna. Isof ska ansvara för samordning och uppföljning av de offentliga insatserna för de nationella minoriteterna judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar samt de nationella

minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romani chib. Sametinget ska bevaka samiska rättigheter och samiska språkets utveckling inom minoritetspolitiken. Myndigheterna ska utifrån ett rättighetsperspektiv vara pådrivande, stödjande och samlade vid genomförandet av minoritetspolitiken. De ska även bidra till en strategisk, systematisk och långsiktig styrning av politiken och en integrering av de nationella minoriteternas rättigheter inom berörda sektorer. (avsnitt 8.5.1–8.5.2)

Isof och Sametinget ska följa utvecklingen inom minoritetspolitiken och inom relevanta områden, nationellt och internationellt. Myndigheterna ska verka för att regeringen ska få tillgång till de utvärderingar och andra underlag som behövs för styrning och utveckling av minoritetspolitiken. (avsnitt 8.5.3–8.5.2)

Isof ska verka för ökad kunskap om och förståelse för de nationella minoriteterna judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar och deras rättigheter. Sametinget ska inom ramen för sitt minoritetspolitiska uppdrag verka för ökad kunskap om och förståelse för samer och samiska rättigheter. (avsnitt 8.5.5)

Isof ska tillhandahålla en struktur för och i övrigt främja samverkan och erfarenhetsutbyte mellan statliga myndigheter, kommuner, regioner och andra aktörer. Arbetet med att främja samverkan och erfarenhetsutbyte är särskilt resurskrävande. Det är inte effektivt och ändamålsenligt att Sametinget bedriver ett sådant arbete parallellt med Isof. Sametinget och Isof bör i stället genom samverkan säkerställa att även samiska rättigheter och samiska språkets behov beaktas inom ramen för institutets uppdrag. (avsnitt 8.5.6)

Isof och Sametinget ska bistå med rådgivning, metodstöd, utbildning och liknande stöd till myndigheter och andra aktörer. (avsnitt 8.5.7)

Isof ska ansvara för fördelning av statsbidraget till organisationer som företräder minoriteter samt övriga uppgifter enligt förordningen (2005:765) om statsbidrag för nationella minoriteter. I fråga om statsbidrag till kommuner och regioner behöver regeringen ta fram ett system med två bidrag – ett för samiskt förvaltningsområde och ett för övriga två förvaltningsområden. I avvaktan på att det finns ett sådant system ska Isof pröva frågor om statsbidrag till kommuner i förvaltningsområde för finska och meänkieli. Sametinget ska pröva frågor om statsbidrag till övriga kommuner och till Region

Jämtland Härjedalen. Isof ska pröva frågor om statsbidrag till övriga regioner samt meddela föreskrifter enligt förordningen. (avsnitt 8.5.8)

Isof ska överta ansvaret för webbplatsen minoritet.se från Sametinget. Webbplatsen bör vidareutvecklas som en del i den förstärkta samordningen och främjandet av minoritetspolitiken. (avsnitt 8.5.9)

Uppföljningsmyndigheterna ska senast den 15 april varje år redovisa utvecklingen inom minoritetspolitiken för sina respektive ansvarsområden, under närmast föregående kalenderår. (avsnitt 8.5.10)

Sametinget och Isof ska ges i uppdrag att var för sig utveckla en rapporteringsstruktur för den periodiska uppföljningen av politiken, med utgångspunkt i utredningens iakttagelser och bedömningar. I uppdraget ska ingå att se över och ompröva minoritetspolitikens indikatorsystem. (avsnitt 8.5.11)

Uppföljningsmyndigheterna ska samverka med varandra inom ramen för det minoritetspolitiska uppdraget i syfte att åstadkomma enhetlighet och effektivitet i arbetet. (avsnitt 8.6)

Ett särskilt rådgivande organ för samordnings- och uppföljningsansvaret – ett råd – inrättas vid Isof. Rådet ska bestå av minst fyra och högst nio ledamöter. Ledamöterna ska utses av myndigheten. Rådet ska ha till uppgift att tillföra myndigheten sakkunskap i fråga om judars, romers, sverigefinnars och tornedalingars förhållanden och ge råd i frågor som rör det minoritetspolitiska uppföljnings- och samordningsuppdraget. (avsnitt 8.7)

Innehållet i det minoritetspolitiska uppdraget bör regleras samlat i instruktionerna för Isof och Sametinget. Bestämmelsen i 21 § minoritetslagen innehåller en del av uppdraget och ska därför upphävas. (avsnitt 8.8.2)

Utredningen föreslår att förändringarna genomförs med verkan fr.o.m. den 1 januari 2022, med undantag för en ändring i lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk som ska träda i kraft ett halvår senare.

Om regeringen genomför utredningens förslag bör regeringen efter en viss tid ge Statskontoret, en statlig utredning eller någon annan utomstående aktör i uppdrag att utvärdera utfallet. Det kan vara lämpligt att genomföra en sådan utvärdering efter sex år. (avsnitt 8.8.4)

Den totala kostnaden för samordning och uppföljning av minoritetspolitiken beräknas uppgå till 24,5 miljoner kronor per år. (avsnitt 9.6.4)